

[Kirkeministeren.]

gående tyskergravene, som har vakt en del diskussion, at det næppe vil være muligt at lade de enkelte menighedsråd bestemme, om de gerne vil beholde gravene. Det drejer sig jo om en koncentration af de tyske grave, som meget snart skal iværksættes i henhold til en aftale mellem Danmark og den vesttyske regering, som blev truffet allerede i 1962.

Jeg tror ikke, at det kan lade sig gøre at imødekomme det af det ærede medlem fremsatte ønske, fordi det ligger på tværs af overenskomsten, og jeg betragter det som, ja, jeg kan næsten sige udelukket, at man kan acceptere en så væsentlig afvigelse fra den trufne aftale. Det ville meget let føre til, at hele ideen med ordningen gik tabt, og det er i hvert fald indlysende, at man ikke ensidigt kan fravige overenskomsten fra dansk side. Naturligvis vil man ved gennemførelsen af denne ordning finde frem til den størst mulige hensyntagen til de enkelte kirkegårdsbestyrelser, men jeg vil dog gerne understrege, at denne samme ordning allerede er gennemført for en hel række andre lande. Jeg tror, så vidt jeg erindrer, at Danmark er det sidste land, hvor den gennemføres. Jeg kan eksempelvis nævne, at i Norge er for længst samtlige tyske grave koncentreret på 5 kirkegårde, mens man her i landet sigter mod en koncentration på 12 kirkegårde.

Så glædede jeg mig meget over det ærede medlem hr. Morten Langes omsorg for folkets åndelige ve og vel. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der er nedsat et strukturudvalg, og at der forleden dag netop under det kirkelige strukturudvalg er nedsat et underudvalg, der skal beskæftige sig med den kirkelige økonomi, som godt på mange måder kan trænge til at blive gennemanalysert og rationaliseret. Jeg kan berolige det ærede medlem med, at disse spørgsmål allerede er taget op.

Idet jeg igen takker de ærede medlemmer for tilslutningen til lovforslaget, vil jeg foreslå, at det går videre uden udvalgsbehand-

ling, såfremt ingen af ordførerne har noget derimod.

Damsgaard: Der har fra mange sider, ikke mindst fra Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer i Danmark, været rejst spørgsmål om disse graves flytning, disse koncentrationer af tyske døde her i landet. Jeg vil dog mene, at det ville være et indgreb i menighedsrådenes og kirkegårdsbestyrelsernes rettigheder, hvis man uden videre ser bort fra, at det er dem, der har rettighederne over gravene, over kirkegårdene. Jeg vil gerne stille kirkeministeren det direkte spørgsmål: har ministeren ingen tanke om, hvor et sådant menighedsråd modsætter sig, at disse enkeltgrave flyttes, at tage hensyn dertil? Vi har eksempler på, at de tyske pårørende til disse døde her i landet har rettet henvendelse til menighedsrådet eller kirkegårdsbestyrelsen om, at man ville lade dem urørt, og disse menighedsråd har givet tilslutning til, at de måtte blive liggende, og at man ville vedligeholde gravene en lang tid ud i fremtiden. Hvis ministeren ikke vil fravige den beslutning, der er truffet, vil man så i sådanne tilfælde dispensere og tage hensyn til de menighedsråd, som modsætter sig sådanne flytninger?

Kirkeministeren (Bodil Koch): Jeg vil gerne svare det ærede medlem hr. Damsgaard, at så vidt jeg erindrer, men det er længe siden, jeg har beskæftiget mig med den specielle sag, er der kun i et enkelt tilfælde fra tysk side rettet indvendinger mod en flytning. Jeg tillod mig at henvende mig til sognepræsten på det pågældende sted og spørge, om initiativet til denne henstilling om ikke at flytte graven oprindeligt var taget fra tysk side, eller om det var fra menighedsrådets side, man havde henvendt sig til vedkommende. Jeg tror bestemt at erindre, at det var menighedsrådet, der havde skrevet til denne tyske kvinde.

Jeg sagde allerede i mine første bemærk-